

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 305

van **KLAAS SLOOTMANS**

datum: 2 februari 2024

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Vlaamse nationale parken - Toekomstvisie op verdere ontwikkeling 'enclaves' in natuurkernen

Vlaanderen telt sinds kort vier nationale parken die van uitzonderlijke natuurwaarde worden geacht en voor internationale uitstraling moeten zorgen. Het beheer binnen al die nationale parken is gericht op het bereiken van een duurzame bescherming en ontwikkeling van landschapsecologische processen en de bijhorende ecosystemen, habitats en soorten, dixit het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

Het lijkt dan ook vanzelfsprekend dat de Vlaamse minister van Omgeving er voor het beheer en de toekomstvisie voor wat betreft de verdere ontwikkeling van deze Vlaamse nationale parken op zou toezien dat haar diensten aandacht voor de rechtszekerheid, het gelijkheidsbeginsel en in de mate van het mogelijke uniformiteit aan de dag zouden leggen. Inzonderheid de ontbrekende uniforme toekomstvisie op de huidige 'zonevreemde' of 'zone-eigen' eilanden - in sommige masterplannen van die Vlaamse nationale parken ook 'enclaves' genoemd - in de natuurkernen van die nationale parken baart de personen en bedrijven die in die enclaves eigendoms- of andere zakelijke rechten kunnen laten gelden, echter zorgen.

In het nationale park Scheldevallei komen blijkbaar geen zonevreemde of zone-eigen eilanden/enclaves voor, want in het masterplan van dat park wordt daarover met geen woord gerept. Wanneer die alsnog in dat nationale park zouden voorkomen, brengt het masterplan geen enkele duidelijkheid over de toekomst van die enclaves.

In de masterplannen van de nationale parken Bosland, Hoge Kempen en Brabantse Wouden wordt dan weer wel gewag gemaakt van enclaves, waarbij dat begrip telkens echter op een andere manier wordt gedefinieerd. In Bosland mogen al die enclaves (waaronder gebouwen voor bewoning) blijven bestaan, maar moet de milieu-impact ervan binnen een periode van 24 jaar gemilderd worden.^[1] In Hoge Kempen is het streefdoel dan weer dat alle enclaves tegen 2040 verdwenen zullen zijn.^[2] In Brabantse Wouden laat men tot slot de keuze aan de gemeentebesturen: ofwel laat men de enclaves (in dat masterplan ook woonkorrels genoemd) op lange termijn volledig verdwijnen om omgezet te worden naar natuur, ofwel opteert men voor behoud van de enclave mits vermindering van de natuurdruk op de natuurkern.^[3]

Bovendien wordt het nationaal park Brabantse Wouden in het vigerende masterplan bestempeld als 'proeftuin bouwshift', waarbij een van de innovatieve technieken bestaat uit de creatie van nieuwe omruilbare bouwrechten, zodat in bepaalde enclaves binnen dat park de bestaande bouwrechten selectief kunnen worden ingeperkt of zelfs opgeheven.

1. Wat is het standpunt van de Vlaamse minister van Omgeving over die zeer uiteenlopende visie en aanpak van de huidige zonevreemde of zone-eigen eilanden (enclaves) in de natuurkernen van de huidige Vlaamse nationale parken? Waarom kunnen in een aantal natuurkernen woningen probleemloos behouden blijven, en dreigen in een ander aantal natuurkernen alle bewoners het dak boven hun hoofd te verliezen?
 2. Is er volgens de minister nood aan een hoogdringende uniforme visie en aanpak van de enclaves in de natuurkernen van de huidige Vlaamse nationale parken (inzonderheid wat betreft woningen en bedrijven) met respect voor het gelijkheidsbeginsel en rechtszekerheid voor alle personen en bedrijven die in die enclaves eigendoms- of andere zakelijke rechten kunnen laten gelden? Zo niet, waarom niet? Zo ja, welke initiatieven zal de minister daarvoor uitvaardigen (inclusief vermelding tijdspad)?
 3. Op basis van welke criteria zullen in het nationaal park Brabantse Wouden bepaalde enclaves behouden kunnen blijven, en zullen andere moeten uitdoven en verdwijnen? In het masterplan spreekt men wat die laatste categorie enclaves betreft van een uitdoving op lange termijn, wat de bewoners van die enclaves vanzelfsprekend in totale rechtsonzekerheid stort. Hoelang is die lange termijn minimaal en maximaal volgens de minister (cf. p. 86 masterplan)?
 4. Welke nieuwe omruilbare bouwrechten stelt de minister in het vooruitzicht die op Vlaams niveau zullen uitgevaardigd en aangereikt worden voor gebruik binnen de proeftuin bouwshift in het nationaal park Brabantse Wouden (cf. p. 142 masterplan)?
 5. Kan de minister een overzichtslijst bezorgen met vermelding van het adres en de perceelnummers van de percelen waarvan de bouwrechten respectievelijk selectief zullen worden ingeperkt of opgeheven in het kader van de proeftuin bouwshift binnen het nationaal park Brabantse Wouden (cf. p. 142 masterplan)?
-

[1] Nationaal Park Bosland, masterplan 2024-2048, p. 26 en 92.

[2] Nationaal Park Hoge Kempen, masterplan 2020-2040, p. 51 en 56.

[3] Nationaal Park Brabantse Wouden, masterplan 2024-2048, p. 86.

ANTWOORD

op vraag nr. 305 van 2 februari 2024

van **KLAAS SLOOTMANS**

1-2. De Vlaamse parken zijn zoals u weet stimulerend beleid. Artikel 8 van het Parkendecreet stelt daarboven duidelijk dat de erkenning als Vlaams Park of de werking van het parkbureau geen verplichtingen of geen beperkende maatregelen boven op de vigerende regelgeving genereert. Dit betekent dat we vanuit de Vlaamse overheid, top-down, geen overkoepelende visie of beleid opleggen, noch m.b.t. de realisatie van de uitbreiding van de natuurkernen, noch met betrekking tot de omgang met enclaves in de natuurkernen. Het is aan de parkcoalities zelf om een strategie m.b.t. de enclaves in de natuurkernen te ontwikkelen. Deze participatieve en lokaal geënte aanpak geeft ruimte aan de parken om oplossingen op maat te zoeken voor de ruimtelijke vraagstukken waarmee zij lokaal geconfronteerd worden en daarbij optimaal rekening te houden met de specifieke ruimtelijke en maatschappelijke context van het park in kwestie. Mogelijke ruimtelijke veranderingen die door de lokale parken geïdentificeerd worden, kunnen vervolgens enkel gerealiseerd worden via de bestaande procedures en instrumenten, met alle vereisten op vlak van inspraak- en beroepsmogelijkheden.

De Vlaamse overheid zorgt voor de nodige afstemming met het Vlaamse beleid evenals voor het faciliteren van de kruisbestuiving tussen de Nationale Parken onderling.

3. De punten 3 tot en met 5 baseren zich op een zeer selectieve lezing van de teksten van het masterplan, terwijl het antwoord op deze vragen terug te vinden is op dezelfde pagina's als die die in de vraag worden geciteerd. Maar vooreerst, en aansluitend bij het antwoord op 1 en 2, wil ik nogmaals benadrukken dat de masterplannen een visie vormen, en een samenhangend en geïntegreerd geheel van doelstellingen en projectvoorstellen uitmaken, maar ook niet meer dan dat. Het is geen rechtskader, maar de start van een proces van samenwerking, zoals allemaal nadrukkelijk vermeld wordt op pagina 10 van hetzelfde masterplan waarnaar u verwijst en waar de draagwijdte ervan staat beschreven. Het kan in die zin ook geen rechtsonzekerheid doen ontstaan.

Zoals op pagina 86 zeer duidelijk weergegeven wordt, bevat het masterplan geen beslissing om bewoning te laten uitdoven. Er is enkel gesteld dat per enclave een beleidsstrategie zou worden opgemaakt in overleg met het lokaal bestuur. Er is zeer duidelijk sprake van maatwerk, en dat zal ook noodzakelijk zijn omdat de aard van de enclaves enorm verscheiden is: van vervallen industriezones over waterzuiveringsstations tot woonkorrels. Indien dit in de toekomst tot concrete maatregelen leidt, dan kan dit enkel via de geëigende procedures.

4. In het betreffende Masterplan staat: "We pakken deze uitdaging aan, parallel of vooruitlopend op Vlaamse beleidsontwikkeling en financiële ondersteuning, en ambiëren dus ook voor Vlaanderen een proeftuin te zijn". Er is dus nog geen sprake van een 'proeftuin bouwshift' in de Brabantse Wouden; er is wel een ambitie uitgesproken. Daarbij zal men een stapsgewijze aanpak hanteren waarin alle vigerende rechtsprocedures nauwgezet worden gerespecteerd. Er is sprake van PRUP's, onderzoek van concepten en RUP's om bij te dragen aan de bouwshift waar meerdere gemeenten vragende partij voor zijn. Er wordt verwezen naar het voorbeeld van het PRUP 'Afbakening woonkernen HORIZON+' dat momenteel opgemaakt wordt.

Bijgevolg kan ik ook niet vooruit lopen op eventueel op te maken ruimtelijke instrumenten die in de volgende 24 jaar vorm moeten krijgen. De voorbeelden geven voldoende aan dat het om maatwerk moet gaan, waar elk bevoegd bestuursniveau zijn verantwoordelijkheid in kan nemen en waar de vereiste procedures dienen gevolgd te worden.

5. Ik kan geen overzichtslijst van perceelsnummers of adressen geven van percelen die te vrijwaren zijn van bebouwing. In de eerste plaats omdat dergelijke lijst niet is gemaakt, maar – zoals onder voorgaande punten aangeduid – dat dit een zaak is van verdere visievorming en ruimtelijke instrumenten, in lokaal overleg. In de tweede plaats omdat de meeste dergelijke percelen geen adres hebben. Het gaat immers om het vrijwaren van openruimte, zoals uit de titel van pagina 142 blijkt: 'geen toename van het ruimtebeslag', dus waar geen bebouwing aanwezig is.